

Jan ZEDNÍK¹, Veronika ŠTĚDRÁ², Jaroslav AICHLER³, Radek MIKULÁŠ⁴, Rudolf PŘIKRYL⁵, Martin IVANOV⁶, Konstantin RACLAVSKÝ⁷, Stanislav MEDŘICKÝ⁸

MEZINÁRODNÍ ROK PLANETY ZEMĚ: GEOLOGOVÉ PRO SPOLEČNOST
INTERNATIONAL YEAR OF PLANET EARTH: GEOSCIENCES FOR SOCIETY

Abstract

The International Year of Planet Earth was proclaimed for 2008 by the General Assembly of the United Nations in its Plenary Session on the 22nd of December 2005. In October 2005, UNESCO's General Conference adopted a similar Resolution. The aim of the International Year of Planet Earth is to demonstrate new and exciting ways in which Earth sciences can help future generations meet the challenges involved in ensuring a safer and more prosperous world. For further information on the project and activities in the Czech Republic see www.rokplanetyzeme.cz.

Mezinárodní Rok Planety Země 2008

V lednu 2006 byl na základě spojené iniciativy IUGS, Mezinárodní unie geologických věd (IUGS), a organizace UNESCO vyhlášen na valném shromáždění OSN rok 2008 jako Mezinárodní rok planety Země (MRPZ). Tato iniciativa je svým rozsahem zcela mimořádná pro oblast věd o Zemi. Cílem této iniciativy je připomenout a přiblížit opomíjený význam geověd pro celosvětový udržitelný rozvoj, omezení přírodních rizik, racionalizaci výstavby a optimální využívání přírodních zdrojů.

Cílem Roku Země, jehož podtitulkem je „Geovědy pro společnost“, je především:

- omezit nebezpečí způsobená přírodními a lidskou činností vyvolanými riziky
- omezit zdravotní problémy pomocí hlubšího porozumění zdravotních souvislostí geovědních disciplín
- objevit nové přírodní zdroje a nabídnout je k využití udržitelným způsobem

¹ RNDr., Geofyzikální ústav Akademie věd České republiky, v.v.i., Boční II/1401, Praha 4, jzd@ig.cas.cz

² Mgr. PhD., Česká geologická služba, Klárov 3, Praha 1, stetra@cgu.cz

³ Ing. CSc., Česká geologická služba, Erbenova 348, Jeseník, aichler@cgu.cz

⁴ RNDr., Geologický ústav Akademie věd České republiky, v.v.i., Rozvojová 269, Praha 6

⁵ Doc. Mgr. Dr., ÚGMN, Přírodovědecká fakulta University Karlovy, Albertov 6, Praha 2, prikryl@natur.cuni.cz

⁶ RNDr., Masarykova Univerzita, Žerotínovo nám. 9, Brno, mivanov@sci.muni.cz

⁷ Prof. Ing. CSc., HGF, Vysoká škola báňská – Technická Univerzita Ostrava, 7. listopadu 15/2172, Ostrava-Poruba, konstantin.raclavsky@vsb.cz

⁸ Ing. CSc., AMAVET, Bubenská 6, Praha 7, amavet@amavet.cz

- budovat bezpečnější konstrukce a rozšiřovat urbanizované oblasti s využitím podzemního prostředí
- určit přirozené příčiny klimatických změn
- vyhledávat hluboké a špatně přístupné zdroje podzemních vod
- zdokonalit porozumění vývoje života
- pozvednout zájem společnosti o vědy o Zemi všeobecně
- motivovat mladé lidi k vysokoškolskému studiu geologických věd

IUGS schválila strukturu pro koordinaci odborné a osvětové složky Roku Země, vrcholícího 33. Mezinárodním geologickým kongresem v Oslu v roce 2008, a současně byl navržen optimální postup pro implementaci Roku Země na národních úrovních. Za tuto národní implementaci jsou zodpovědné národní složky IUGS, v České republice zejména Český národní geologický komitét (ČNGK).

Výsledkem jednání ČNGK a zástupců geovědních organizací je shoda na společném postupu, vytvoření koordinační skupiny Roku Země v ČR, a souhlas s využitím informační struktury České geologické služby pro přípravu Roku Země. Přítomní se shodli na potřebě využít zejména podprogram zaměřený na popularizaci geověd a jejich přiblížení veřejnosti na několika úrovních.

Pro přípravu a koordinaci akcí v rámci Roku Země v České republice byla ustavena koordinační skupina, která se obrací na geovědní komunitu s Výzvou o zapojení do této významné iniciativy. Práci v koordinační skupině Roku Země v ČR jsou pověřeni:

- Mgr. Veronika Štědrá, Ph.D. (ČNGK, ČGS Praha)
- Ing. Jaroslav Aichler, CSc. (ČGS Jeseník, IAGOD)
- RNDr. Radek Mikuláš (GIÚ AV ČR)
- RNDr. Jan Zedník (GfÚ AV ČR, Rada pro popularizaci vědy AV ČR)
- Doc. Mgr. Richard Příkryl, Dr. (ÚGMN PfF UK Praha)
- RNDr. Martin Ivanov (MU Brno, ČGSp)
- Prof. Ing. Konstantin Raclavský, CSc. (VŠB-TUO, HGF, Ostrava)
- Ing. Stanislav Medfický, CSc. (AMAVET)
- Doc. RNDr. Miroslava Blažková (UJEP, Ústí n. L.)

Tato skupina bude podporována členy ČNGK. Postupně bude doplněna o zástupce dalších organizací a jeho definitivní složení bude uveřejněno na stránkách www.rokplanetyzeme.cz. Na této stránce budou rovněž uvedeny informace o postupu přípravy, o koordinaci Roku Země a o jednotlivých iniciativách IUGS, organizační pokyny, a především podmínky pro vytvoření národního programu a pro zapojení do mezinárodních projektů v rámci Roku planety Země. Vyzýváme pracovníky geovědních institucí o zkontaktování vedoucích skupin a zapojení se do vědecké činnosti v rámci MRPZ.

Formulace českého národního programu Mezinárodního roku planety Země probíhá za multilaterálního jednání státních, akademických, soukromých a mediálních organizací během roku 2007 tak, aby mohly být jednotlivé kroky včas začleněny do plánů, rozpočtů a programů zúčastněných organizací a soustředěny základní finanční prostředky. Záštitu nad iniciativou již vyslovilo MŽP ČR.

Programová náplň Roku planety Země v České republice

Programem Roku Země jsou jednorázové i trvalé akce, které motivují zájem o geologické vědy a geologické dědictví v ČR. Programová náplň, sestavená z pilotních projektů, populárně odborných akcí, regionálních akcí a projektů pro děti a mládež bude dopracována během roku 2007.

Pilotní akce:

- „Geologové pro Prahu“ v Praze -Tróji: triumvirát přírodních věd ve spolupráci s Pražskou botanickou zahradou, Zoologickou zahradou a MČ Praha-Trója
- výstava „Země krásná a zranitelná“ - putovní výstava

Dlouhodobé akce:

- využití materiálů z výstav jako základu expozice navrhovaného stálého národního Centra věd o Zemi, které by bylo jakousi aktivní on-line výkladní skříní českých geovědních (a navázaných environmentálních) organizací
- popularizace geologických věd prostřednictvím geovědních institucí, médií a instalací ve veřejných prostorách, ve spolupráci s Subterrou, Metrostavem, DP a dalšími subjekty. (Již byla vydána publikace Průvodce geologií Šumavy v ČGS, další jsou v přípravě)
- výukové materiály, náměty, praktické aplikace a soutěže pro školy a zájmové skupiny.
- Byla připravena výtvarná soutěž Můj kousek Země pro děti na portálu www.geology.cz. Do soutěže bylo zasláno 1080 prací dětmi z 81 škol z celé republiky - vítězné i všechny ostatní obrázky jsou na stránkách soutěže
- byla spuštěna on-line geologická encyklopedie na stránkách České geologické služby
- spolupráce s geoparky a muzei
- péče o geologické dědictví v regionech
- podpora, motivování a aktivizace regionálních skupin, předávání informací o MRPZ a provázanost na mezinárodní aktivity, např. typu výstava pro UNESCO, využití již hotových materiálů v zahraničí, využití zdrojů MRPZ pro národní program.

Brožura k Mezinárodnímu roku planety Země

Podle anglických podkladů Mezinárodního roku planety Země byla vytvořena česká brožura, která má za úkol seznámit veřejnost s touto významnou akcí. Brožuru vydala Česká geologická služba. Ilustrace vytvořil Pavel Koutský. Brožura bude rozdávána na všech akcích spojených s MRPZ.

Pro vědeckou část Roku Země bylo zvoleno deset výzkumných okruhů podle jejich významu pro společnost a aktuálnost. Tyto okruhy jsou v brožuře krátce shrnuty v deseti tématických celcích:

- 1) Hlubiny Země – od zemské kůry do jádra
- 2) Země a zdraví
- 3) Půda – živoucí kůže Země
- 4) Geologie velkoměst
- 5) Oceán – hlubina času
- 6) Suroviny budoucnosti
- 7) Přírodní rizika
- 8) Země a život
- 9) Podzemní voda – zdroje pro žíznivou planetu
- 10) Změny klimatu – záznamy o podnebí v horninách

Závěr

Mezinárodní rok planety Země je akce svým rozsahem zcela mimořádná pro oblast věd o Zemi. Velmi přivítáme podporu cílů projektu a aktivní účast české geovědní komunity. Informace o aktuálním stavu přípravy a průběhu projektu naleznete vždy na stránkách Mezinárodního roku planety Země. Pokud máte zájem o zapojení se do přípravy, kontaktujte prosím V. Štědrou, J. Aichlera z České geologické služby a další členy přípravné skupiny.

Literatura

- [1] Internetový portál www.rokplanetyzeme.cz
- [2] Mezinárodní rok planety Země 2008 – Geologové pro společnost (2008), Česká geologická služba Praha, informační brožura, 22 str.